

WAT IS HET DIGITAAL VROUWENLEXICON VAN NEDERLAND?

Het *Digitaal Vrouwenlexicon van Nederland* is het naslagwerk waarin oude en nieuwe kennis over individuele vrouwen in de Nederlandse geschiedenis is samengebracht. Als digitale gegevensverzameling biedt het gestructureerde, gemakkelijk doorzoekbare informatie over vrouwen die een bijdrage hebben geleverd aan of hun sporen hebben nagelaten in de Nederlandse (cultuur)geschiedenis, van de vroegste tijden tot circa 1850.

Het *Vrouwenlexicon* is een samenwerkingsproject van het Instituut voor Nederlandse Geschiedenis (ING) in Den Haag en het Onderzoeksinstituut voor Geschiedenis en Cultuur (OGC) van de Universiteit Utrecht, en wordt tevens financieel gesteund door het Prof. Van Winterfonds. Het ligt in de bedoeling uiteindelijk omstreeks duizend vrouwen in het lexicon te beschrijven.

De komende paar jaar (2011-2012) zal het Digitaal Vrouwenlexicon aangevuld worden met een selectie van vrouwen die geboren zijn na 1850 en die gestorven zijn voor 2011. De volgende aanwijzingen voor auteurs hebben betrekking op dit nieuwe, aanvullende project: het Vrouwenlexicon Twintigste Eeuw, onder auspiciën van het Huygens-ING, Den Haag.

Groslijst

Uitgangspunt van het *Vrouwenlexicon Twintigste Eeuw* is een naamlijst van vrouwen die een lemma hebben in de bekende biografische woordenboeken van Nederland (zie www.biografischportaal.nl). Deze groslijst is aangevuld met de namen van vrouwen die in andere naslagwerken of literatuur worden beschreven of die door anderen bij de redactie voor opname zijn voorgedragen. Na raadpleging van deskundigen maakt de redactie van het *Vrouwenlexicon* een definitieve selectie van vrouwen die een levensbeschrijving in het lexicon krijgen.

Criteria voor opname

In het *Vrouwenlexicon* worden vrouwen opgenomen die actief zijn geweest in Nederland of zijn overzeese gebiedsdelen, ongeacht hun geboorteplaats. Ook opgenomen worden vrouwen die Nederlandse zijn van geboorte, maar actief zijn geweest in het buitenland.

Voor opname moeten vrouwen aan een van de twee inhoudelijke criteria voldoen:

1. Zij heeft een opmerkelijke prestatie geleverd op een of meer terreinen van het maatschappelijk leven: politiek, kerkelijk, cultureel, wetenschappelijk, economisch, sportief
2. Zij heeft naam gemaakt bij tijdgenoten of in latere geschiedschrijving de aandacht op zich weten te vestigen.

Lemmata

De informatie wordt gevat in overzichtelijke, korte lemmata van enkele tientallen tot maximaal 2500 woorden. De opbouw van het lemma is zoveel mogelijk chronologisch. Aan het slot van het lemma kan een alinea worden gewijd aan de reputatie van de beschreven vrouw. Elk lemma begint met een op gestandaardiseerde wijze weergegeven overzicht van de belangrijkste genealogische gegevens (het 'genealogisch blok'; zie pagina 9) en wordt afgesloten met een lijst van relevante naslagwerken, archivalia en literatuur en eventueel een overzicht van publicaties en prestaties van de beschrevene (het zogeheten NAPLI-blok; zie pagina 12). Tevens zal – indien beschikbaar – een illustratie worden opgenomen.

Publicatie

Het *Vrouwenlexicon* wordt gepubliceerd op de website van het ING. Het ligt in de bedoeling de onderzoeksresultaten zowel in het Nederlands als in het Engels toegankelijk te maken, afhankelijk van de beschikbaarheid van financiële middelen voor een professionele vertaling.

RICHTLIJNEN VOOR AUTEURS

Inleiding

De redactie stelt na overleg met de beoogde auteur de gewenste lengte (aantal woorden) van elk lemma vast, onder meer op grond van de hoeveelheid beschikbare informatie over en het belang van de te beschrijven persoon. De opgegeven lengte is exclusief het genealogisch blok en het 'NAPLI'-gedeelte.

Een lemma dient accuraat, informatief, helder en boeiend te zijn. Doel is dat het een zo compleet en evenwichtig mogelijk verslag geeft van de betreffende persoon, dat zowel gedetailleerde informatie over leven en werkzaamheden van de persoon zelf bevat als een levendig, algemeen beeld van haar betekenis geeft. Het is van cruciaal belang dat de gepresenteerde feiten correct zijn. Weliswaar zal de redactie het lemma grondig doorlopen, maar niet alle gegevens kunnen worden gecontroleerd.

Ieder lemma zal, indien mogelijk, worden voorzien van een portret, liefst in de bloei van het leven. Bij een lemma van een beeldend kunstenaar kan een voor haar kenmerkend kunstwerk als illustratie worden opgenomen. Auteurs dragen suggesties voor deze illustratie(s) aan, met opgave van de nodige gegevens (naam van de maker(s), jaar van totstandkoming, vind- en/of verblijfplaats van het origineel of reproducties). Het wordt zeer op prijs gesteld als de auteurs een foto of digitale afbeelding (in JPEG) aanleveren.

Elk lemma verschijnt onder naam van de auteur. Deze wordt geplaatst aan het eind van het lemma.

1. Het lemma: inhoud

De openingsparagraaf: het genealogisch blok

Ieder lemma begint met een gestandaardiseerde paragraaf met de basisgegevens van de te beschrijven persoon. In de eerste zin wordt, direct na de vermelding van naam, eventuele naamsvarianten (geen spellingsvarianten) en levensjaren van de desbetreffende vrouw, de ‘claim to fame’ zo kort mogelijk aangegeven. Hierop volgen de genealogische gegevens. Het is mogelijk dat niet altijd alle genealogische informatie bekend of te achterhalen is. Onbekende gegevens worden weggelaten, onzekere gegevens worden voorzien van een vraagteken. Voor concrete voorbeelden en de standaardregels van het genealogisch blok, zie pagina 9.

Het tekstgedeelte

In de hoofdtekst kunnen de volgende aspecten ter sprake komen:

- jeugd en achtergrond
- familie
- werkzaamheden
- historisch belang
- connecties met ‘nevenpersonen’
- persoonlijk leven
- anderen over...
- reputatie

De gedetailleerdheid hangt natuurlijk af van de omvang (aantal woorden) die de redactie voor het lemma heeft bepaald en van de hoeveelheid beschikbare informatie. Ook zullen niet altijd alle genoemde aspecten op elke persoon van toepassing zijn. Het verdient aanbeveling in de eerste zin van iedere alinea de naam van de beschreven vrouw te noemen.

Historisch belang

Elk lemma bevat een zodanige beschrijving van het leven van de betrokkene dat daarmee in algemene termen duidelijk wordt waarom deze persoon is opgenomen in het lexicon. Algemene beschrijvingen van de tijd waarin zij leefde dienen vermeden te worden. Het is wenselijk dat in de loop der tijd veranderde opvattingen over de (historische betekenis van) betrokkene worden gesignaleerd.

De familie

Over ouders, broers, zussen en andere familieleden hoeft geen nadere (genealogische) informatie gegeven te worden, tenzij van belang voor een beter begrip van leven en werken van de beschreven persoon. Wel dienen de levensjaren, indien bekend, te worden vermeld. Dit doet men tussen haakjes, na de eerste vermelding van de naam van het desbetreffende familielid.

Informatie over het leven van echtgenoot/partner en/of kinderen na het overlijden van de betrokkene wordt niet opgenomen, tenzij van belang voor de levensbeschrijving van de hoofdpersoon zelf.

‘Nevenpersonen’

Details over nevenpersonen dienen zoveel mogelijk vermeden te worden. In het lemma moet de hoofdpersoon centraal staan. Dat neemt niet weg dat nevenpersonen ter sprake kunnen komen. In dat geval dient de relatie tussen neven- en hoofdpersoon altijd duidelijk te worden vermeld.

Werkzaamheden

Deze kunnen van zakelijke, literaire, religieuze, politieke, criminele of nog andere aard zijn. Het is, in het geval van schrijfsters, schilderessen en andere kunstenaressen, niet de bedoeling dat er een uitputtende lijst van het werk wordt gegeven. In de lopende tekst worden slechts de belangrijkste werken vermeld, voorzien van jaartal en korte aanduiding van inhoud en belang. Algemene beschrijvingen van het werk (bijvoorbeeld: ‘zij schreef ook nog dertig huwelijksgedichten en twintig lofdichten’ of ‘haar vele tekeningen, vooral van interieurs, worden bewaard in het Rijksmuseum’) kunnen worden gegeven in het NAPLI-gedeelte, onder het kopje ‘werk’ of ‘publicaties’. Wel in de lopende tekst dienen te worden vermeld:

- lidmaatschap(pen) van genootschappen, verenigingen, e.d.
- prijzen en bekroningen (bij bijv. genootschapswedstrijden)

Persoonlijk leven

Opleiding, scholing en interesses worden, indien relevant, genoemd. Als de beschreven persoon in verschillende plaatsen gewoond heeft, dient dit te worden vermeld. Bijvoorbeeld: ‘Zij groeide op in Den Haag, maar verhuisde na het overlijden van haar ouders in 1901 naar Leiden’.

Seksuele inclinaties, zedelijk gedrag, misdrijven enz., voorzover van belang, kunnen eveneens gesignaleerd en beschreven worden. Als het om onbewezen verhalen gaat, moet dat expliciet worden vermeld. Ook gegevens over rijkdom en bezittingen – of het gebrek daaraan – kunnen een plaats krijgen in de lopende tekst.

Anderen over...

De tekst kan verlevendigd worden met contemporaine of ook achteraf bedachte anekdotes, citaten, berichten en dergelijke. Befaamde ‘feiten’ of legendes kunnen dienen ter verklaring van de plaats die betrokkene heeft of had in het nationale geheugen. De redactie van het DVN hecht eraan dat de auteurs ook aandacht besteden aan reputatie en ‘Nachleben’ van de beschreven persoon.

Tussenkopjes

Langere lemmata worden d.m.v. tussenkopjes opgedeeld in (niet te veel!) ‘episoden’. Bijvoorbeeld: ‘Jeugdijaren’, ‘Het late werk’, ‘Gevangenisjaren’. Ter indicatie van het aantal tussenkopjes: drie à vier in een lemma van 1600 woorden.

Bronnen en literatuur (NAPLI-gedeelte)

Elk lemma wordt afgesloten met een lijst van gebruikte bronnen en andere relevante literatuur (max. vijftien titels bij lemmata tot duizend woorden, twintig titels bij langere lemmata). Deze is in de volgende categorieën ingedeeld (niet elke categorie zal voor elke beschreven persoon van toepassing zijn):

- Naslagwerken waarin de beschreven persoon een lemma heeft (NNBW, Brabantse biografieën, enz.)
- Archivalia, collecties of niet-gepubliceerde documentatie betreffende de beschreven persoon.
- Publicaties dan wel prestaties (het kopje kan worden aangepast. Bijv.: Werk of Toneelrollen) van de beschreven persoon. Indien er een bibliografie, oeuvrecatalogus, overzicht van gespeelde toneelrollen e.d. voorhanden is, wordt bij voorkeur daarnaar verwezen.
- Literatuur – de belangrijkste secundaire literatuur over de beschreven persoon of literatuur waarin (substantieel) aandacht aan haar wordt besteed, geordend op jaar van verschijnen (van oud naar meest recent). Als gebruik is gemaakt van bronnenuitgaven

worden deze ook hieronder opgenomen, op jaar van verschijnen van de teksteditie. De kop verandert in dat geval in 'Literatuur en bronnenuitgaven'.

- **Illustratie** – verantwoording van het afgebeelde portret of kunstwerk (naam van maker, jaartal, verblijf- of vindplaats).

NB: Voor titelbeschrijvingen en andere standaardformuleringen in het NAPLI-gedeelte, zie de paragraaf 'Titelbeschrijvingen in het NAPLI-gedeelte' (pagina 12) en de voorbeelden in par. 4.

NB2: Voor een overzicht van naslagwerken, zie bijlage.

Annotatie

Desgewenst kunt u bij een titel, tussen vierkante haakjes, een korte annotatie geven, bijvoorbeeld: [met opgave van het complete oeuvre], [met omvangrijke bibliografie], [geeft uitvoerige beschrijving van jeugd], [roman].

2. Schrijfwijze, datering en andere praktische kwesties

Algemeen

Het lexicon kent geen voet- of eindnoten. Voor de verantwoording van citaten, zie de voorbeelden voor bronverwijzing onder het kopje *citaten*. Alinea's worden in de kopij duidelijk aangegeven. Alinea's van één of twee zinnen zijn niet wenselijk. Ook onvolledige zinnen (zonder onderwerp of gezegde) en vakjargon moeten bij voorkeur worden vermeden. Ronde getallen (zestig, honderd, zeshonderd, duizend etc.) en getallen beneden de twintig (behalve tijdsaanduidingen) worden voluit geschreven, niet-ronde getallen boven de twintig zet men in cijfers.

De naam van de beschreven persoon

De redactie bepaalt onder welke naam de beschreven persoon een plaats krijgt in het lexicon. In principe is dat de naam waaronder een vrouw is geboren. Indien zij vooral bekend is geworden onder haar mansnaam, wordt dit in de eerste regel van het genealogisch blok vermeld. Ook pseudoniemen, aliassen en bijnamen worden hier gegeven. Alleen dynastieke vrouwen met bestuurlijke autonomie over een gebied en vrouwen van wie achternaam of patroniem onbekend is, komen onder hun voornaam in het lexicon. De redactie van het *Vrouwenlexicon* zorgt voor de noodzakelijke verwijzingen in de index op het lexicon.

In de lopende tekst van het lemma kan een vrouw op verschillende manieren worden aangeduid, waarbij de volgende regels gelden:

- In de passage over haar jeugd mag zij met haar meisjesnaam ('Betje') aangeduid worden, maar in latere levensfasen moet zo'n familiale aanduiding worden vermeden
- Is zij bekend onder haar mans naam, dan kan zij pas ná het huwelijk met die naam worden aangeduid (dus Boudier-Bakker heet pas zo na haar huwelijk met Boudier)
- Het staat de auteur vrij vrouwen alleen bij de achternaam te noemen (bijv. Klompé)

Data

Een vermoedelijk jaartal wordt gevolgd door een vraagteken. Andere niet precies bekende data worden omschreven: 'omstreeks', 'circa', 'voorzover bekend' enzovoort.

Cursiveringen

Cursiveringen in de tekst worden zoveel mogelijk vermeden. Aan een vreemde taal ontleende begrippen worden tussen aanhalingstekens geplaatst en namen van bijvoorbeeld schepen en landhuizen worden met hoofdletters geschreven.

Citaten

- Citaten uit het werk van de beschreven persoon dan wel uit secundaire literatuur of andere bronnen dienen tot een minimum te worden beperkt en kort en ter zake of illustratief te zijn.
- Citaten in vreemde talen gaan vergezeld van een Nederlandse vertaling.
- Directe citaten staan tussen enkele aanhalingstekens ('...') en worden gevolgd door een korte bronverwijzing waarvan in het NAPLI-gedeelte de volledige titel is terug te vinden. De punt van de zin komt ná het afsluitende aanhalingsteken van de verwijzing. Wordt een citaat aangehaald van een auteur van wie slechts één werk is geraadpleegd, dan volstaat de vermelding van de naam van deze auteur.

Bijvoorbeeld:

- '....' (Gerhardt, *Buiten Schot* (1947) 5).
- '...' (Van Merken, *Louize d'Arlac*, 5).

- ‘....’ (gecit. bij H. Fontijn, 50).
- ‘...’ (gecit. Mijnhardt, 50).
- ‘...’ (Dossier Van Asch van Wijk, IISG).
- ‘....’ (Letterkundig Museum, brief uit 1923).

Geografische namen

Deze moeten gegeven worden in de contemporaine vorm/versie, altijd gevolgd door de hedendaagse tussen haakjes. Bijv.: Danzig (Gdansk). Voor de spelling: zie Jan van Groesen en Gerard Verhoeven, *Wijzer van geografische namen* (Den Haag 2002).

Bij kleine, onbekende plaatsen dient ter oriëntatie de dichtstbijzijnde grotere en/of bekendere plaats of de provincie te worden genoemd. Bijv.: Ouderkerk (bij Amsterdam); Heemse (Overijssel). Ook bij plaatsnamen die vaker voorkomen, dient de provincie dan wel de nadere precisering te worden vermeld. Bijv.: Loenen a/d Vecht; Loenen (Gelderland). Komt de plaatsnaam voor in een passage die al tussen haakjes staat, zoals geboorte- en sterfplaats in het genealogisch blok, dan word geen haakjes gebruikt maar komma's. Dus: (geb. Loenen, Gelderland 18-7-1899).

Buitenlandse plaatsnamen worden gegeven in de spelling van het betreffende land, tenzij er een gangbare Nederlandse naam voor is. Bijv.: Turijn, *niet* Torino.

Afkortingen

In de lopende tekst worden geen afkortingen gebruikt, dus ‘circa’, ‘bijvoorbeeld’ en dergelijke graag voluit schrijven. Alleen in het genealogisch blok en in het NAPLI-gedeelte zijn afkortingen toegestaan.

3. Het genealogisch blok: opbouw en voorbeelden

Het genealogisch blok bestaat in principe uit 4 zinnen. Voor alles geldt: voorzover bekend.

Schematisch:

Zin 1:

[**ACHTERNAAM**], [**Voornamen**] evt: [, ook/vooral bekend als **Naamsvariant**]¹
(geb./ged.² [Plaats] [Datum] – gest./begr.² [Plaats] [Datum]³), [claim to fame]⁴.

Zin 2:

Dochter van [naam vader] ([geboortejaar]-[sterfjaar]), [beroep/aanduiding vader], en [naam moeder] ([geboortejaar]-[sterfjaar]), [beroep/aanduiding moeder]⁵.

Zin 3:

Indien 1x gehuwd:

[Voor-en achternaam beschrevene]⁶ trouwde op/in [datum/jaar] in [plaats] met [**naam man**] (levensjaren man), [beroep/aanduiding man].

Indien ongehuwd:

[Voor-en achternaam] bleef ongehuwd.

Indien meer dan 1x gehuwd:

[Voor-en achternaam beschrevene] trouwde (1) op [datum] in [plaats] met [**naam eerste echtgenoot**] ([geboortejaar]-[sterfjaar] eerste echtgenoot), [beroep/aanduiding eerste echtgenoot]; (2) op [datum] in [plaats] met [**naam tweede echtgenoot**] ([geboortejaar]-[sterfjaar]), [beroep/aanduiding tweede echtgenoot]; (3) op ... etc.

Zin 4:

Uit dit huwelijk werden ... dochters en ... zoons geboren.

Of:

Uit dit huwelijk werden ... kinderen geboren, van wie ... zoons en ... dochters de volwassen leeftijd bereikten/jong overleden.

Of:

Uit dit huwelijk werden ten minste ... zoons/dochters/kinderen geboren.

Of:

Dit huwelijk bleef kinderloos.

Of:

Kinderen uit dit huwelijk zijn niet bekend.

Of:

Uit huwelijk (1) werden ... zoons en ...dochters geboren, uit (2) ... etc.

Uitleg per onderdeel:

(zie de 'nootcijfers' in de schematische weergave):

1. De naamsvariant wordt alleen gegeven als het gaat om een andere naam waaronder de vrouw ook of voornamelijk bekend is of was. Spellingsvarianten worden niet opgenomen. De 'ook/vooral bekend als'-formulering wordt vooral gebruikt voor het aangeven van pseudoniemen, bijnamen etc. Ook kan het voorkomen dat een vrouw bekender is onder de naam van haar echtgenoot, bijvoorbeeld omdat zij daaronder publiceerde. In voorkomende gevallen kan de formulering 'abusievelijk ook bekend als [naam]' gebruikt worden. Dit alleen als de onjuiste naam regelmatig voorkomt in de literatuur.
2. geb. = geboren, gest. = gestorven.
3. Maanden en dagen onder de 10 worden met 1 cijfer aangegeven, dus: 5 i.p.v. 05 etc. Bij onzekere jaartallen worden ofwel twee mogelijke varianten gegeven, gescheiden door een /, of er wordt een vraagteken geplaatst.
4. De 'claim to fame' (CTF) geeft kort aan waarom iemand in het lexicon is opgenomen. De beslissing van de uiteindelijke formulering van de CTF ligt bij de redactie. Voor aanduidingen wordt de vrouwelijke vorm gebruikt (schrijfster ipv. schrijver), oordelende adjectieven worden vermeden en de CTF beslaat maximaal 15 woorden.
5. Bij ouders en echtgenoten worden alleen de levensjaren gegeven, dus niet de precieze geboorte- en sterfdata.
6. De naam van de beschrevene hoeft hier alleen te worden herhaald als in de voorgaande zin de naam van de moeder is genoemd. Als dit niet het geval is kan met 'zij' worden volstaan.

N.B.: Adellijke dames worden geplaatst op de naam die als hun 'achternaam' kan worden gezien (ook al is die naam een gebied dat de familie bezat), *tenzij* het gaat om families met soevereine macht over de betreffende gebieden. Dynastieke adel met soevereine macht over een regio komt op *voornaam*.

Voorbeelden:

AAR, Anna Willemsdr. van der (geb. Leiden 1576 – gest. Leiden 13-9-1656), protesteerde tegen het verbod op steunbetuigingen aan de remonstranten. Dochter van Willem Govertsz. van der Aar (1541-1617), lakenkoopman en vanaf 1604 schepen, en Alyt Claasz. den Hertog (1542-1579). Anna van der Aar trouwde op 22-6-1599 in Leiden met **Petrus Scriverius** (1576-1660), historicus en dichter. Uit dit huwelijk werden ten minste 8 kinderen geboren, van wie 2 zoons de volwassen leeftijd bereikten.

ADRIAEN OCKERSDR., Weyn Duijf, vooral bekend als **Weyn Ockers**, ook als **Lange Weyn** (gest. Amsterdam 22-6-1568), ter dood veroordeeld wegens deelname aan de beeldenstorm. Dochter van Adriaen Ockersz., notaris, en Duyf Jansdr. Gaeff. Weyn Ockers trouwde met **Jurriaen ter Meulen**. Over kinderen uit dit huwelijk is niets bekend.

BRAND, Hendrica, vooral bekend als **Weduwe Van Nelle** (ged. Den Haag 21-1-1758 – gest. Rotterdam 27-12-1813), winkelierster, naamgeefster van de firma Weduwe J. van Nelle. Dochter van Antonius Brand (1729?-1770) en Johanna Koster. In 1779 (?) trouwde Hendrica Brand met **Johannes van Nelle** (1756-1811), kantoorbediende, winkelier. Uit dit huwelijk werden 2 zoons en 1 dochter geboren.

JOHANNA van CASTILIË, ook bekend als **Johanna de Waanzinnige** (geb. Toledo, Spanje, 6-11-1479 - gest. Tordesillas 12-4-1555), vrouw van Filips de Schone en moeder van Karel V. Dochter van Ferdinand van Aragon (1452-1516) en Isabella van Castilië (1451-1504). Op 20-10-1496 trouwde Johanna van Castilië in Lier met **Filips de Schone** (1478-1506), hertog van Bourgondië en heer der Nederlanden. Uit dit huwelijk werden 2 zoons en 4 dochters geboren.

MECHTELD hertogin van GELRE, abusievelijk ook bekend onder de naam **Margriet** (geb. ca. 1325 – gest. Huissen, bij Arnhem, 21-9-1384), erfgename van het hertogdom Gelre. Dochter van Reinoud II, hertog van Gelre (1295-1343), en Sophia Berthout van Mechelen (gest. 1329). Mechteld van Gelre trouwde (1) in 1336 met **Godert graaf van Loon en Chiney** (gest. 1342); (2) vóór 22-2-1348 met **Jan I, graaf van Kleef** (gest. 1368); (3) op 14-2-1372 in Arnhem met **Jan II van Chatillon, graaf van Blois** (gest. 1381). Deze huwelijken bleven kinderloos.

SWAVING, Johanna Elisabeth, vooral bekend als **Johanna Enschedé-Swaving** (geb. Weesp 17-12-1754 – gest. Haarlem 26-6-1826), firmante van Joh. Enschedé en Zoonen. Dochter van Christiaan Swaving (1717-1795), 'dr. med.', burgemeester van Weesp, en Sandrina Gerarda van Poolsum (1725-1799). Johanna Swaving trouwde op 25-8-1783 in Weesp met **Johannes II Enschedé** (1750-1799), firmant van Joh. Enschedé en Zoonen. Uit dit huwelijk werden 5 dochters en 4 zoons geboren, van wie 1 dochter en 1 zoon jong overleden.

VLIEG(H)EN, Eva, ook bekend als **Besje Meurs** (geb. Meurs, Noordrijn-Westfalen, ca. 1575 – gest. na 1628), vastenwonder. Voorzover bekend bleef Eva Vliegen ongehuwd.

4. Titelbeschrijvingen in het NAPLI-gedeelte

Naslagwerken

Naslagwerken worden in alfabetische volgorde en afgekort opgesomd, gescheiden door ; en niet cursief. Zie voor de afkortingen bijlage (voor de meest actuele versie, zie de afkortingenlijst op de site, in het menu links).

Archivalia

Hier worden de archiefplaatsen vermeld waar archieven of collecties dan wel documentatie betreffende de beschreven persoon berusten, met indien bekend een nadere precisering van het materiaal.

Archiefinstellingen

Streef ernaar de huidige naam van een archief te gebruiken.

Voorbeelden:

- Stadsarchief Amsterdam: toegang 234 (Archief van de familie Deutz), inv. Nr. 371 (brief van Agneta Deutz aan haar zoon Jan Meerman).
- Universiteitsbibliotheek Amsterdam (UvA), Handschriftencollectie: brieven familie Van Zand.
- Letterkundig Museum, Den Haag: brieven van Klaziena Boudier-Bakker.

N.B.1: Gelieve inventarisnummers e.d. niet over te nemen uit secundaire literatuur; deze kan immers verouderd zijn. Wel kunt u, indien er een publicatie is waarin de desbetreffende archivalia worden opgesomd, volstaan met een verwijzing naar deze publicatie met vermelding van jaar van uitgave.

N.B. 2: Nadere informatie kan zo nodig tussen vierkante haken worden vermeld. Een voorbeeld: Gemeentearchief Amsterdam: Archief familie de Graeff [hierin bevindt zich het rekeningenboek van Wendela Bicker]

NB. 3: Bronnenuitgaven worden opgenomen onder het kopje publicaties indien het geschriften van de beschreven persoon betreft, en anders onder het kopje literatuur. Bronnenuitgaven worden dus nooit vermeld onder het kopje archivalia.

Publicaties/Werken

Als er een publicatie bestaat waarin een overzicht wordt gegeven van de publicaties/werken van de beschreven persoon, dan wordt hiernaar verwezen.

In deze rubriek kan m.b.v. subrubrieken onderscheid worden gemaakt tussen diverse soorten van werken (denk aan bijv. een schrijfster die ook schilderde); ook kan m.b.v. subrubrieken worden aangegeven onder welke naam iemand publiceerde/signeerde.

Bij lange opsommingen wordt geen volledigheid nagstreefd (max. 10 titels).

Literatuur (en bronnenuitgaven)

Algemeen:

- De literatuurlijst wordt chronologisch geordend, op jaar van uitgave (van oud naar meest recent).

- Bij lemmata tot duizend woorden worden in principe maximaal vijftien titels opgenomen, bij langere lemmata maximaal twintig.
- Als er een publicatie bestaat met een goede bibliografie, dan kan hiernaar worden verwezen om de literatuurlijst kort te houden.

Standaardvoorbeelden:

- **Een boek:**
Anton B. Jansen, *Lof der historie. Een pleidooi voor eerherstel van een mooi vak* (Utrecht/Amsterdam 1999).
 - **Een tijdschriftartikel:**
A.B. Jansen, 'Lof der historie. Een pleidooi voor eerherstel van een mooi vak', *Tijdschrift voor Historisch Onderzoek* 102 (1999) 1-20.
 - **Een artikel in een bundel:**
A.B. Jansen, 'Lof der historie. Een pleidooi voor eerherstel van een mooi vak', in: J. de Vries, *Historici aan het woord. Een debat over de noodzaak van geschiedenis* (Utrecht 1999) 1-20.
 - **Een artikel in een bundel van dezelfde auteur:**
A.B. Jansen, 'Lof der historie. Een pleidooi voor eerherstel van een mooi vak', in: Idem red., *Historici aan het woord. Een debat over de noodzaak van geschiedenis* (Utrecht 1999) 1-20.
 - **Een publicatie met 2 of 3 auteurs/redactieleden:**
A.B. Jansen, H. de Groot en J. de Vries, *Lof der historie. Een pleidooi voor eerherstel van een mooi vak* (Utrecht 1999).
- Of:
- A.B. Jansen, H. de Groot en J. de Vries, 'Lof der historie. Een pleidooi voor eerherstel van een mooi vak', in: J. Klein, P. de Lange en R. Schutte red., *Historici aan het woord. Een debat over de noodzaak van geschiedenis* (Utrecht 1999) 1-20.
- **Een publicatie met meer dan drie auteurs:**
A.B. Jansen e.a., *Lof der historie. Een pleidooi voor eerherstel van een mooi vak* (Utrecht 1999).
 - **Een bundel met meer dan drie redactieleden:**
A.B. Jansen e.a. red., *Historici aan het woord. Een debat over de noodzaak van geschiedenis* (Utrecht 1999).
 - **Werken met meerdere delen:**
A.B. Jansen, *Lof der historie. Een pleidooi voor eerherstel van een mooi vak*, 2 delen (Utrecht 1999).

Of:

A.B. Johnson, *Praising history*, 6 delen (Londen 1995-1999).

Om aan te geven welk deel is geraadpleegd:

....., dl.2 (Utrecht 1999)

....., dl.4 (Londen 1999)

- **Werken met meerdere drukken:**

Er zijn verschillende mogelijkheden:

a.) A.B. Johnson, *Praising history* (3de druk; Londen 1999).

b.) A.B. Johnson, *Praising history* (3de druk; Londen 1999 [oorspr. 1730]).

c.) A.B. Johnson, *Praising history* (Londen 1730 [herdr. 1999]).

Het aangeven van de eerste druk is niet verplicht. Men kan voor de literatuurlijst volstaan met optie a.). Alleen als het gaat om publicaties van de beschreven vrouw zelf, dient wel de eerste druk te worden vermeld.

- **Plaats of jaar van uitgave onbekend:**

A.B. Jansen, *Lof der historie. Een pleidooi voor eerherstel van een mooi vak* (z.p. 1999).

Of:

A.B. Jansen, *Lof der historie. Een pleidooi voor eerherstel van een mooi vak* (Utrecht z.j.).

Als plaats of jaar wel is achterhaald:

A.B. Jansen, *Lof der historie. Een pleidooi voor eerherstel van een mooi vak* (z.p. [Utrecht] z.j. [1999]).

- **Een tentoonstellingscatalogus**

A.B. Jansen e.a. red., *Van Amalia van Solms tot Zuster Bertken*.

Tentoonstellingscatalogus Gemeentemuseum Den Haag (Den Haag 2008).

- **Een bronnenuitgave betr. een persoon, verzorgd door ...:**

B. van Zand, *Het dagboek van professor B. van Zand in het jaar 1944*, A. Blom ed. (Utrecht 1999).

- **Een meerdelige bronnenuitgave:**

Bronnen tot de geschiedenis van de Universiteit van Utrecht, A. Blom ed., 12 delen (Utrecht 1999-2003).

- **Een bronnenuitgave waarvan slechts één deel relevant is:**

Bronnen tot de geschiedenis van de Universiteit van Utrecht, A. Blom ed., dl.9 (Utrecht 1999).

- **Een ongepubliceerd werk**

E.J. Dijksterhuis, *De mechanisering van het wereldbeeld* (Amsterdam 1950) [onuitgegeven doctoraalscriptie].

Illustratieverantwoording

[*Titel*]/[Beschrijving] door [naam], [jaartal]. Uit: [achternaam auteur, *verkorte titel*].
Of: ([museum]....)
Of: (Foto: [naam]).

5. De kopij

De redactie ontvangt uw tekst gaarne in gedigitaliseerde vorm, bij voorkeur in Word, via e-mail.

Vermeld onderaan uw kopij s.v.p. het aantal woorden (exclusief het genealogisch kader en het NAPLI-gedeelte) én uw suggestie voor een illustratie.

U wordt tevens verzocht bij uw kopij aan te geven hoe u uw naam onder het lemma wilt hebben: voornaam voluit of alleen initialen. De achternaam wordt altijd voluit opgenomen.

De tekst wordt door de redactie bekeken, geredigeerd en doorgaans daarna voorgelegd aan een externe expert. Cruciale aanpassingen, vragen of opmerkingen worden zoveel mogelijk gemarkeerd aangegeven in het bestand. Vóór publicatie krijgt u de tekst in ieder geval nog een keer ter goedkeuring retour. Eventuele opmerkingen en correcties in deze tweede ronde kunt u **gemarkeerd** aangeven. De redactie werkt altijd vanuit het door haar geredigeerde bestand, vandaar het dringende verzoek: lever uw reacties, aanvullingen en wijzigingen goed zichtbaar aan, opdat zij niet verloren gaan.

6. Voorbeelden

Voor voorbeelden van lemmata, zie de website van het *Digitaal Vrouwenlexicon van Nederland*: (<http://www.inghist.nl/Onderzoek/Projecten/DVN>)

Bijlage: Lijst van gebruikte afkortingen in de lemmata

Afkortingen in het genealogisch blok:

- **geb.** - geboren
- **gest.** - gestorven
- **ged.** - gedoopt (deze datum wordt gegeven indien de geboortedatum niet bekend is)
- **begr.** - begraven (deze datum wordt gegeven indien de sterfdatum niet bekend is)

Afkortingen in het NAPLI-gedeelte

- **Van der Aa** - Aa, A.J. van der, K.J.R. van Harderwijk en G.D.J. Schotel red., *Biographisch woordenboek der Nederlanden*, 21 delen (1852-1878).
- **Basse** - Basse, Maurits, *Het aandeel der vrouw in de Nederlandsche letterkunde*, 2 delen (Gent 1920-1921).
- **Biographie nationale** - *Biographie nationale*, 28 delen (Brussel 1866-1944).
- **Biographisches Lexikon Ostfriesland** - Tielke, M. red., *Biographisches Lexikon für Ostfriesland* (Aurich 1993-2001).
- **BLGNP** - *Biografisch lexicon van de geschiedenis van het Nederlandse protestantisme* (1978-...).
- **BMGN** - *Bijdragen en mededelingen betreffende de geschiedenis der Nederlanden* (1969-...).
- **BMHG** - *Bijdragen en mededeelingen van het Historisch Genootschap* (1877-1949 en 1962-1968).
- **Brabantse biografieën** - Th. Cuijpers, Th., en J. van Oudheusden red., *Brabantse biografieën: levensbeschrijvingen van bekende en onbekende Noordbrabanders* ('s-Hertogenbosch 1992-...).
- **Brink** - Brink, Jan ten, *Geschiedenis der Noord-Nederlandsche letteren in de XIXe eeuw in biographieën en bibliographieën, 1830-1900*, 3 delen (Rotterdam 1904).
- **BS** – Burgerlijke Stand.
- **BWG** - *Biografisch woordenboek Gelderland: bekende en onbekende mannen en vrouwen uit de Gelderse geschiedenis* (Hilversum 1998-...).
- **BWPGN** – Bie, J.P. de, en J. Loosjes, *Biografisch woordenboek van protestantsche godgeleerden*, 6 delen ('s-Gravenhage 1919-1949).
- **BWSA** - *Biografisch woordenboek van het socialisme en de arbeidersbeweging*, (Amsterdam 1986-2000).
- **Coffeng** - Coffeng, J.M., *Lexicon van Nederlandse tonelisten* (Amsterdam 1965).
- **Dek Nass.** - Dek, A.W.E., *Genealogie van het vorstenhuis Nassau* (Zaltbommel 1970).
- **Delvenne** - Delvenne, Mathieu G., *Biographie du Royaume des Pays-Bas*, 2 delen (Brussel 1829).
- **Dictionary of American biography** - Johnson, A., *Dictionary of American biography*, 12 delen (New York 1937-1964).
- **Van Ditzhuyzen** - Ditzhuyzen, R.E. van, *Oranje-Nassau. Een biografisch woordenboek* (Haarlem 1992).
- **Doornick** - Doorninck, J.I. *Vermomde en naamlooze schrijvers opgespoord op het gebied der Nederlandsche en Vlaamsche letteren*, 2 delen (Leiden 1883).
- **Drentse biografieën** - *Drentse biografieën: levensbeschrijvingen van bekende en onbekende Drenten*, 5 delen (Meppel 1989-...).
- **DWA** - Gaze, Delia ed., *Dictionary of women artists*, 2 delen (Londen/Chicago 1997).

- **Elck zijn waerom** – Stighelen, Katlijne van der, e.a. red., *Elck zijn waerom. Vrouwelijke kunstenaars in België en Nederland 1500-1950*, (Gent/Amsterdam 1999).
- **Encyclopaedie Nederlandsch West-Indië** - Benjamins, H.D., en J.F. Snellman red., *Encyclopaedie van Nederlandsch West-Indië* ('s Gravenhage/Leiden 1914-1917, heruitgave Amsterdam 1981).
- **Frederiks/Van den Branden** - Frederiks, Johannes G., en F.J. van den Branden, *Biographisch woordenboek der Noord- en Zuidnederlandsche letterkunde* (Amsterdam 1888).
- **IIAV** - Internationaal Instituut en Archief voor de Vrouwenbeweging.
- **Jewish Encyclopedia** - Singer, I., *The Jewish encyclopedia; a descriptive record of the history, religion, literature, and customs of the Jewish people from the earliest times to the present day* (New York/Londen 1901-1906, herdruk 1964).
- **Kramm** - Kramm, Christiaan, *De levens en werken der Hollandsche en Vlaamsche kunstschilder*, 4 delen (Amsterdam 1857-1864).
- **Leopold** - Leopold, Lubbertus, *Nederlandsche schrijvers en schrijfsters* (Groningen/Den Haag 1918).
- **Letzer** - Letzer, J.H., *Muzikaal Nederland, 1850-1910: bio-bibliographisch woordenboek* (Utrecht 1913).
- **Lexikon für Theologie und Kirche** – Buchberger, Michael, e.a. red., *Lexikon für Theologie und Kirche*, 11 delen (Freiburg 1993-2001).
- **Melchior** - Melchior, Eduard A., *Wetenschappelijk en biographisch woordenboek der toonkunst* (Schiedam 1890).
- **Mennonite Encyclopedia** – Dyck, C.J., en D.D. Martin red., *The Mennonite encyclopedia*, 5 delen (Waterloo 1955-1990).
- **Nagtglas** - Nagtglas, Frederik, *Levensberichten van Zeeuwen*, 2 delen (Middelburg 1890-1893).
- **NBW** - Maton, J. red., *Nationaal biografisch woordenboek* (Brussel 1964-...).
- **Neue deutsche Biographie** - *Neue deutsche Biographie* (Berlijn 1953-...).
- **New Jewish Encyclopedia** - Bridger, D., S. Wolk en H. Hayes red., *The new Jewish encyclopedia* (New York 1962).
- **NNBW** – Molhuysen, P.C., en P.J. Blok red., *Nieuw Nederlandsch biografisch woordenboek*, 10 delen (Leiden 1911-1937).
- **Nouvelle biographie nationale** - *Nouvelle biographie nationale* (1988-...).
- **Nijmeegse biografieën** – Begheyn, P.J., red., *Nijmeegse biografieën* (Nijmegen 2004).
- **Onze musici** - *Onze musici: portretten en biografieën* (Rotterdam 1911).
- **Onze toneelspelers** - *Onze toneelspelers: portretten en biografieën* (Rotterdam 1912).
- **Overijsselse biografieën** - *Overijsselse biografieën: levensbeschrijvingen van bekende en onbekende Overijsselaars*, 3 delen (Meppel 1990-...).
- **Oxford DNB** - *Oxford Dictionary of national biography* (Oxford 2004).
- **Petteys** - Petteys, Chris, *Dictionary of women artists born before 1900* (Boston 1985).
- **Regt** - Regt, J.W., *Neêrlands beroemde personen, naar hunne geboorteplaatsen in aardrijkskundige orde gerangschikt* (Schoonhoven 1869).
- **Scheen** - Scheen, P.A., *Lexicon Nederlandse beeldende kunstenaars 1750-1950* ('s-Gravenhage 1981).
- **Taylor** - Taylor, Jean Gelman, *Smeltkroes Batavia. Europeanen en Euraziaten in de Nederlandse vestigingen in Azië* (Groningen 1988).
- **Ter Laan** - Laan, K. ter., *Letterkundig woordenboek* ('s-Gravenhage 1941).
- **Thieme** - Thieme, U., F. Becker en H. Vollmer red., *Allgemeines Lexikon der bildenden Künstler von der Antike bis zur Gegenwart* (Leipzig 1907-1950).

- **Troostenburg de Bruijn** - Troostenburg de Bruijn, Caspar A.L., *Biographisch woordenboek van Oost-Indische predikanten* (Nijmegen 1893).
- **Utrechtse biografieën** - *Utrechtse biografieën. Levensbeschrijvingen van bekende en onbekende Utrechtse* (Amsterdam/Utrecht 1994-...).
- **Van Bork/Verkruisje** - Bork, G.J., van en P.J. Verkruisje red., *De Nederlandse en Vlaamse auteurs: van middeleeuwen tot heden met inbegrip van de Friese auteurs* (Weesp 1985).
- **Viotta** - Viotta, Henri A., *Lexicon der toonkunst*, 3 delen (Amsterdam 1881-1885).
- **Waller** - Waller, F.G., *Biographisch woordenboek van Noord Nederlandsche graveurs* ('s Gravenhage 1938).
- **Wendelen** - Wendelen, M., *Les femmes remarquables de la Belgique* (Brussel 1892).
- **Worp** - Worp, J.A., *Geschiedenis van het drama en van het tooneel in Nederland*, 2 delen (Gronigen 1904, 1908). fotomechanische herdruk Rotterdam [1970].
- **Wurzbach** - Wurzbach, Alfred von, *Niederländisches Künstler-Lexikon*, 3 delen (Wenen 1906-1911).
- **Zwols biografisch woordenboek** – Streng, J.C., *Zwols biografisch woordenboek: een draagbaar mausoleum* (Hilversum 2004).